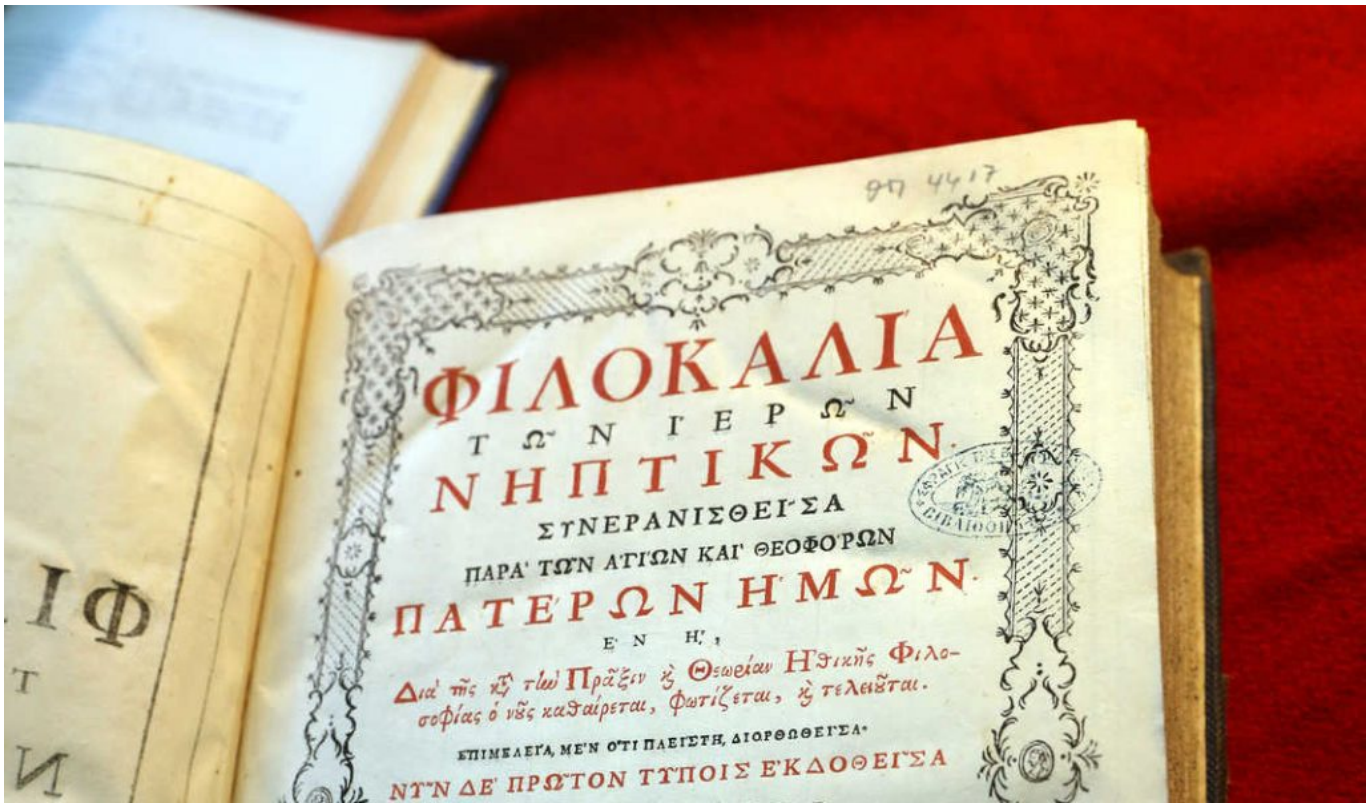
12/01/2026

Η φιλοκαλία στην Ευρώπη

/ Γνώμες

- **Του Παναγιώτη Καπαρή**

Όταν υπογράφηκε η συμφωνία για να ενταχθεί η Ελλάδα στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, την τότε ΕΟΚ, το μακρινό 1979, η γαλλική εφημερίδα «Le Monde» είχε τίτλο: «Καλωσορίζουμε τη χώρα της Φιλοκαλίας, τη χώρα του Βασιλείου, του Γρηγορίου και του Χρυσοστόμου.» (Τρεις Ιεράρχες). Η έκπληξη, ήταν ότι δεν γινόταν αναφορά, από την έγκυρη εφημερίδα, στον Σωκράτη, τον Πλάτωνα, τον Αριστοτέλη, τον Ηράκλειτο, τον Αισχύλο, τον Ευριπίδη, τον Μέγα Αλέξανδρο ή άλλους Έλληνες με παγκόσμια ακτινοβολία. Ο συντάκτης της είδησης, έβλεπε πολύ μπροστά και σίγουρα θαύμαζε την Ορθόδοξη Πατερική Θεολογία. Αποτύπωσε τον πόθο χιλιάδων ρωμαιοκαθολικών και προτεσταντών να γνωρίσουν την Ορθοδοξία. Θεσμικά κατά τη δεύτερη Βατικάνειο Σύνοδο, 1962-65, η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία έκανε μια «φανταστική» στροφή προς την Ορθοδοξία. Ήταν τότε που μπήκαν οι βυζαντινές εικόνες στις ρωμαιοκαθολικές εκκλησίες και αφαιρέθηκε ουσιαστικά το περίφημο «filioque» από το «Πιστεύω», δηλαδή ότι το Άγιο Πνεύμα εκπορεύεται εκ του Υιού, λέξη η οποία ουσιαστικά οδήγησε στο σχίσμα μεταξύ των Χριστιανών. Στην πράξη αυτό σημαίνει ότι υποβαθμίζεται σε

κτίσμα ο Χριστός και ανατρέπεται η τάξη στην Αγία Τριάδα. Τότε καταργήθηκε ουσιαστικά και τυπικά το αλάθητο του Πάπα.

Το 1993, ο μέγας βυζαντινολόγος, ο αείμνηστος Βρετανός Σερ Στήβεν Ράνσιμαν έλεγε ότι «ο 21ος αιώνας θα είναι αιώνας της Ορθοδοξίας» και ενδεχομένως να επιβεβαιωθεί με τα απρόσμενα γεγονότα τα οποία αλλάζουν με αστραπιαίους ρυθμούς τον κόσμο, με πιο εντυπωσιακό γεγονός, την τεχνητή νοημοσύνη. Η πρόβλεψη Ράνσιμαν στηριζόταν όχι σε μαντικές ικανότητες, αλλά στη διαπίστωση ότι η θεολογική διανόηση στη Δύση, αναζητά τον παραδοσιακό Χριστιανισμό. Η Φιλοκαλία πρωτοεκδόθηκε στη Βενετία το 1782 και είχε τίτλο: «Φιλοκαλία των Ιερών Νηπτικών. Συνερανισθείσα παρά των Αγίων και Θεοφόρων Πατέρων ημών, εν η δια της κατά την πράξιν και θεωρίαν ηθικής φιλοσοφίας, ο νους καθαίρεται, φωτίζεται και τελειούται...». Με απλά λόγια, καταγράφει την εμπειρία αγίων ανθρώπων, οι οποίοι ενώθηκαν με τον Θεό. Πρώτα καθάρισαν τον εαυτό τους από τα πάθη, ακολούθως δέχθηκαν τον θείο φωτισμό και τελικά οδηγήθηκαν στην κατ’ χάριν Θέωση, δηλαδή τη μυστική επικοινωνία με τον Θεό. Επί της ουσίας φιλοκαλία σημαίνει αγάπη του ωραίου και ωραίος είναι ο Χριστός. Η σύνδεση με τον Χριστό ωραιοποιεί τη ζωή του ανθρώπου και όπως έλεγε και ο Ντοστογιέφσκι «η ωραιότητα θα σώσει τον κόσμο».

Η Κύπρος είναι συνταγματικά δικοινοτικό και ανεξίθρησκο κράτος. Ωστόσο, θα μπορούσε κατά τη διάρκεια της Κυπριακής Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να προσφέρει έστω και άτυπα και σε συνεργασία με την Εκκλησία της Κύπρου, αυτό το οποίο ψάχνουν οι «ψαγμένοι» ηγέτες και αξιωματούχοι της Ευρώπης. Πριν μερικές μέρες ανακοινώθηκε το «πανάκριβο», όπως λεν αυτοί που ξέρουν, Πολιτιστικό Πρόγραμμα της Προεδρίας. Η υφυπουργός Πολιτισμού Βασιλική Κασσιανίδου ανέφερε ότι ο πολιτισμός αποτελεί κεντρικό πυλώνα της Προεδρίας και υπέδειξε ότι πρόκειται για μια συνειδητή πολιτική επιλογή, με στρατηγικό βάθος, θεσμικό περιεχόμενο και ευρωπαϊκό αποτύπωμα. Ωστόσο, όπως τουλάχιστον ανακοινώθηκε επισήμως, ελάχιστα εκθέματα παραπέμπουν στην Ορθόδοξη παράδοση της Κύπρου, κάτι το οποίο σίγουρα θα επιζητούσαν πολλοί «σοβαροί» Ευρωπαίοι. Η Κύπρος διαθέτει ίσως το σπουδαιότερο βυζαντινό μουσείο στον κόσμο, διαθέτει δεκάδες αρχαίες εκκλησίες με τοιχογραφίες, διαθέτει ζωντανά μοναστήρια και το κυριότερο διαθέτει ακόμη ανθρώπους της «Ανατολής», δηλαδή ανθρώπους οι οποίοι κουβαλούν μια παράδοση χιλιάδων χρόνων.

Ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Γεώργιος ανακοίνωσε ότι θα υποδέχεται ορθόδοξους αρχηγούς κρατών, όπως ο Πρόεδρος της Ουκρανίας Βολοντιμίρ Ζελένσκι. Ωστόσο, καλό θα ήταν η νοερή ευωδία της Ορθοδοξίας να άγγιζε όλους τους ηγέτες και

όλους τους αξιωματούχους, οι οποίοι θα επισκεφθούν το νησί. Σίγουρα δεν χρειάζεται να γίνουν όλα επισήμως. Θα μπορούσαν μερικοί αξιόλογοι άνθρωποι, με γνώσεις ξένων γλωσσών, να βοηθούσαν όσους εκδήλωναν ενδιαφέρον, για να αγγίξουν την αληθινή παράδοση της Κύπρου.

«Τα μακρά κοντά ήρταν» όπως λεν όσοι ασχολούνται με τις προφητείες και μελετούν κείμενα και λόγια αγίων ανθρώπων. Η οικονομική κρίση στη γηραιά ήπειρο έφερε απίστευτες ανακατατάξεις, σκόρπισε τον φόβο, ο οποίος ήδη οδηγεί στην κόλαση της μοναξιάς και της βίας. Ωστόσο, η μεγάλη ταπείνωση αποτελεί και εφαλτήριο για μεγάλες αλλαγές. Κάποιες προφητείες, αναφέρουν ότι πρώτοι οι Γερμανοί θα ασπαστούν την Ορθοδοξία, ενώ θα ακολουθήσουν και πολλοί άλλοι λαοί. Στην Ορθοδοξία θα επιστρέψουν και χιλιάδες μουσουλμάνοι Τούρκοι, μετά την τριχοτόμηση της χώρας. Ήδη, πολλοί κρυπτοχριστιανοί αναμένουν τις μεγάλες αλλαγές. Το δύσκολο είναι εμείς να εκπέμπουμε φως, αν θα καταφέρουμε να διαλύσουμε τα σκοτάδια της Δύσης. «Όλα στο σχέδιο του Θεού… όλα», όπως θα έλεγε και η Αγία Γαβριηλία.

Πηγή: kathimerini.com.cy